

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

"Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025"

Γνώμη Πρωτοβουλίας της Ο.Κ.Ε.

Ιούλιος 2020

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) ανέλαβε την έκδοση Γνώμης Πρωτοβουλίας με τίτλο «**Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025**», με βάση το άρθρο 4 του Νόμου 2232/1994, σύμφωνα με το οποίο «η Ο.Κ.Ε. μπορεί με δική της πρωτοβουλία να εκφράσει Γνώμη και για άλλα θέματα κοινωνικοοικονομικής πολιτικής» και συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους κ.κ. Γιώργο Καρανίκα, Φώτη Κολεβέντη και Γιώργο Γωνιωτάκη.

Ως Πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο κ. Φώτης Κολεβέντης, Αντιπρόεδρος Ο.Κ.Ε.

Από πλευράς Ο.Κ.Ε. συμμετείχαν οι επιστημονικοί συνεργάτες κ. Δημήτρης Μπίμπας και Δρ. Αφροδίτη Μακρυγιάννη, η οποία και είχε την επιστημονική επιμέλεια του κειμένου.

Αναμένεται η επικύρωση της Γνώμης από την Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε.

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης αποτελεί μια σημαντική θεσμική παρέμβαση/τομή εκ μέρους της ελληνικής πολιτείας, που αποσκοπεί στην κατάρτιση, διαχείριση και εποπτεία της κατανομής και αξιοποίησης των διαθέσιμων δημόσιων επενδυτικών ή άλλων χρηματοδοτικών πόρων από τις αρμόδιες αρχές, με στρατηγικό στόχο τη βελτιστοποίηση του παραγόμενου αναπτυξιακού αποτελέσματος.

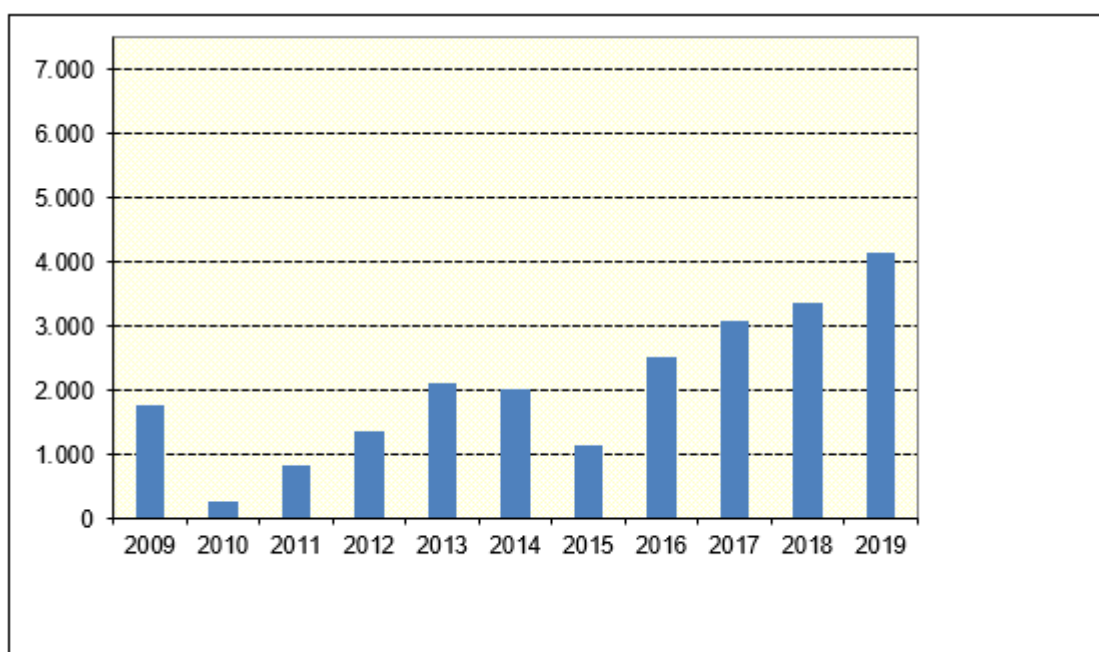
Η υιοθέτηση εκ μέρους της κυβέρνησης της αναγκαιότητας οργάνωσης του επενδυτικού προγραμματισμού, η αναγνώριση της αξίας των δημόσιων επενδύσεων σε μια περίοδο έντονης διεθνούς αβεβαιότητας και η αποστολή του Εθνικού Αναπτυξιακού Προγράμματος στην ΟΚΕ καταδεικνύει ότι η διαμόρφωση συνθηκών συναίνεσης, διαλόγου και η συνέχεια στο κράτος αποτελεί μοχλό σταθερότητας και αναβάθμισης της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας.

Η προβλεπόμενη πενταετής διάρκεια του προγράμματος επιτρέπει την έγκαιρη προετοιμασία και στοχοθεσία εκ μέρους των υπηρεσιών του δημοσίου τομέα και παράλληλα διευκολύνει τον επενδυτικό προγραμματισμό των επιχειρήσεων, τόσο των εγχώριων, όσο και των αλλοδαπών. Άλλωστε, παρά τη σχετική βελτίωση του δείκτη των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (βλ. Διάγραμμα 1), παραμένουν ορισμένες διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, που σχετίζονται με:

- Την σταθερά υψηλή σχέση κατανάλωσης- επένδυσης.
- Τη μειωμένη παραγωγικότητα των επιχειρήσεων.
- Την χαμηλή πολλαπλασιαστική επίδραση των επενδυτικών προγραμμάτων.
- Την υστέρηση τομέων όπως η μεταποίηση και η αγροτική παραγωγή που κατέστησαν δυσανάλογα μεγάλη τη συμβολή / συνεισφορά του, αναπτυσσόμενου τα τελευταία χρόνια, τομέα υπηρεσιών στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας. Η εξαγωγική δυναμική, παρά τη σημαντική βελτίωση των σχετικών δεικτών, δε διαχέεται στο σύνολο των κλάδων της ελληνικής οικονομίας και αυτό εν δυνάμει δημιουργεί ανισορροπίες σε περιόδους διεθνούς ή εξωγενούς κρίσης.

- Την χαμηλή αποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα σε μείζονες τομείς προώθησης των επενδύσεων (αδειοδότηση, δικαιοσύνη, προσέλκυση θεσμικών επενδυτών).
- Την αδυναμία ικανοποιητικής αξιοποίησης κρίσιμων παραγωγικών και γεωστρατηγικών πλεονεκτημάτων (όπως το φυσικό περιβάλλον, η γεωγραφική θέση ως προς την ανάπτυξη εμπορικών και ενεργειακών δικτύων, η ύπαρξη υψηλά εξειδικευμένου ανθρώπινου κεφαλαίου).
- τη χαμηλή σύνδεση του παραγωγικού μοντέλου με τις απαιτήσεις και ανάγκες της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Πηγή: EnterpriseGreece, Τράπεζα της Ελλάδος, 2020

Τις παραπάνω αδυναμίες, στοχεύει επί της αρχής να αντιμετωπίσει το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025 το οποίο συνδέεται με ευέλικτο τρόπο με το πολυετές δημοσιονομικό προγραμματισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2021-2027, ο οποίος συζητείται σήμερα στα αντίστοιχα όργανα. Εξάλλου, με την Πράσινη Συμφωνία η νέα ηγεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έθεσε στρατηγική προτεραιότητα την επίτευξη του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας, σε συνδυασμό με παρεμβάσεις για την αποτροπή της κλιματικής κρίσης και την

προώθηση εργαλείων βιώσιμης ανάπτυξης (υιοθέτηση των παγκόσμιων στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, πράσινη χρηματοδότηση).

Επιπρόσθετα, λαμβάνοντας υπόψη τις τεκτονικές αλλαγές μεταστροφής της οικονομικής και δημόσιας πολιτικής που προκάλεσε η πανδημική κρίση¹ Covid19, που συνοδεύτηκε με την αναγνώριση του επιτελικού ρόλου του κράτους και την ανάγκη άμεσων παρεμβάσεων σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, είναι σαφές ότι ο έγκυρος και έγκαιρος χρηματοδοτικός προγραμματισμός σε κάθε χώρα θα διαμορφώσει νέες παραγωγικές δυνατότητες και θα εμβαθύνει, ή θα ακυρώσει υφιστάμενα συγκριτικά πλεονεκτήματα.

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΚΕ

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης που κατατέθηκε σε δημόσια διαβούλευση αποτελεί καινοτομία ως προς τον προγραμματισμό, την οργάνωση και την ενιαία παρακολούθηση των δημοσίων επενδύσεων και των χρηματοδοτικών ροών που διευκολύνουν τις επενδυτικές πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα. Εκτός από τις βασικές τομεακές προτεραιότητες, καταρτίζει τον ορίζοντα κατανομής των χρηματοροών από το 2021 ως το 2025, επιλέγοντας μια εμπροσθοβαρή στρατηγική προς την κατεύθυνση αυτή.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή παρουσίασε το Φεβρουάριο του 2018 την πρόταση της για το Εθνικό Αναπτυξιακό Σχέδιο, η οποία αποτέλεσε αντικείμενο διαβούλευσης και συμφωνίας με τους κοινωνικούς εταίρους και την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών. Οι κεντρικοί αναπτυξιακοί στόχοι που τέθηκαν από την Ο.Κ.Ε. που αποτελεί τον συνταγματικό φορέα κοινωνικού διαλόγου στην χώρα εστιάζουν στα εξής²:

- 1. Μείωση της ανεργίας και αύξηση της ποιοτικής απασχόλησης.*
- 2. Προσέλκυση καινοτόμων επενδύσεων και βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.*

¹Βλέπετε ΟΚΕ, Κείμενο Παρέμβασης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας στην οικονομία και την κοινωνία, 2020 <http://oke.gr/el/news/keimeno-paremvasis-tis-oke-gia-tin-antimetopisi-ton-epiptoseon-tis-pandimias-stin-oikonomia-kai>

² Η ώρα της Συμφωνίας για το Εθνικό Αναπτυξιακό Σχέδιο, http://www.oke.gr/sites/default/files/docs/entypo_12selido_06-03-2018.pdf

3. Ενίσχυση εξωστρέφειας και εκσυγχρονισμός του παραγωγικού δυναμικού σε όλους τους τομείς της οικονομίας.
4. Αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου και προσαρμογή των δεξιοτήτων στις σύγχρονες απαιτήσεις.
5. Μείωση φτώχειας και ανισοτήτων.
6. Προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μας με ξεκάθαρους κανόνες και σαφείς τρόπους που θα επιτρέπουν το συνδυασμό της οικονομικής ανάπτυξης και την προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων.»

Αρκετοί από τους στόχους που περικλείονται στο Εθνικό Αναπτυξιακό Σχέδιο της ΟΚΕ, ενσωματώνονται στο προτεινόμενο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, που έχει τεθεί σε δημόσια διαβούλευση από το Υπουργείο Ανάπτυξης.

Σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες θέσεις της, η Ο.Κ.Ε. αξιολογεί ότι κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση οι παρακάτω συνιστώσες του εθνικού προγράμματος ανάπτυξης, ήτοι:

α) η ανάδειξη των στόχων της πράσινης ανάπτυξης, της ανάπτυξης υποδομών, της κοινωνικής ανάπτυξης (καταπολέμηση φτώχειας) και της εξωστρέφειας ως προτεραιότητες της πολιτικής, σε συνδυασμό με την αναγνώριση των στρατηγικών πλεονεκτημάτων της χώρας (γεωγραφική θέση, περιβάλλον, πολιτισμός), καθώς αποτελούν το βάθρο πάνω στο οποίο δύνανται να διαμορφωθούν μείζονες επενδυτικές πολιτικές.

β) η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υπαγωγή των έργων σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες.

γ) η εφαρμογή ενός Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου για το Εθνικό ΠΔΕ, μέσα από το οποίο τα έργα και τα προγράμματα θα παρακολουθούνται, θα ελέγχονται και θα αξιολογούνται ως προς την επίτευξη των αποτελεσμάτων τους. Το ολοκληρωμένο σύστημα κατάρτισης, διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης αποτελεί κρίσιμη διάσταση ως προς την εφαρμογή επιχειρησιακά άρτιων αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και έργων.

δ) η εμπροσθοβαρής εκτέλεση και ηανάδειξη σημαντικών τομεακών προτεραιοτήτων. Και αυτό διότι η σημερινή συγκυρία καθιστά απαραίτητη την άμεση κινητοποίηση των πόρων του ΠΔΕ για την άμβλυση των υφιστασμένων πιέσεων, ενώ οι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η χώρα είναι σε μεγάλο βαθμό κοινές σε όλη την επικράτεια.

ε) η δυνατότητα χρηματοδότησης από διάφορες πηγές, πέραν των δημόσιων πόρων, η στροφή στη χρήση ανακυκλούμενων χρηματοδοτικών εργαλείων (πχ εγγυήσεις, δάνεια, κτλ) και η δημιουργία προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας, καθώς είναι γνωστό ότι η συνάθροιση κεφαλαίων αυξάνει την επενδυτική κινητοποίηση, ενώ η τεχνική υποστήριξη είναι χρήσιμη για την επίσπευση των διαδικασιών και την αποφυγή αστοχιών.

στ) η επισήμανση της ανάγκης τεχνολογικού μετασχηματισμού και μεταβολής του παραγωγικού υποδείγματος, φαινόμενα που επιταχύνονται, καθώς το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι ψηφιακές συναλλαγές επεκτείνονται σημαντικά, ενίοτε όμως αρρυθμιστά και χωρίς να διασφαλίζονται και να προστατεύονται τα δικαιώματα των καταναλωτών και των εν γένει συναλλασσόμενων.

Ανεξάρτητα όμως από τα προαναφερόμενα, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επισημαίνει ότι εξακολουθούν να παρατηρούνται ορισμένα ελλείμματα αναφορικά με τομείς του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας και συγκεκριμένα:

A. Στο πεδίο της παραγωγικής ανασυγκρότησης, επισημαίνεται η ανάγκη να δοθεί άμεση προτεραιότητα στο σχεδιασμό και υλοποίηση πολιτικών που θα προωθούν δράσεις που θα στοχεύουν στα εξής:

- Απλοποίηση του τρόπου ενημέρωσης των επιχειρήσεων και υποβολής επενδυτικών δράσεων, σαφήνεια κανόνων στα προγράμματα ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακού και δανειοδοτήσεων, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα επικαλύψεων, απώλειας ροών και αστοχίες στον επενδυτικό προγραμματισμό των επιχειρήσεων.
- Διαμόρφωση μηχανισμού ωρίμανσης επενδυτικών έργων, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες (EnterpriseGreece) σε αντιδιαστολή με την κατά προτεραιότητα χρηματοδότηση.

- Ενίσχυση του εγχώριου παραγωγικού δυναμικού με έμφαση στους κλάδους της οικονομίας με συγκριτικό πλεονέκτημα και προώθηση των συνεργασιών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με δημιουργία εσωτερικών αλυσίδων αξίας και συστάδων επιχειρήσεων (clusters) και πόλων καινοτομίας. Ενδεικτικά αναφέρονται οι δυνατότητες των τομέων τουρισμού και υγείας στην Ελλάδα (φαρμακοβιομηχανία, τουρισμός πολυτελείας- υγείας- ευεξίας, υψηλά εξειδικευμένο ιατρικό προσωπικό, επενδύσεις σε παραφαρμακευτικά σκευάσματα π.χ. ιατρική κάνναβη, superfoods).
- Ανάδειξη συγκεκριμένων έργων ισχυρού αναπτυξιακού αποτυπώματος ειδικά στους τομείς των υποδομών μεταφορών- ενέργειας- επικοινωνιών και μετάβασης στην πράσινη οικονομία.
- Δημιουργία ενός Ειδικού Λογαριασμού για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (Λογαριασμός ΜμΕ), απολύτως εντός του πλαισίου όσων προβλέπονται για τους αναπτυξιακούς στόχους, ο οποίος θα αποτελέσει ένα σημαντικό στοιχείο που θα εξειδικεύσει, έτι περαιτέρω, το γενικότερο σχεδιασμό και τη στοχοθέτηση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης. Ο συγκεκριμένος λογαριασμός προτείνεται να περιλαμβάνει, εκ προοιμίου, τεθείσες αναπτυξιακές στοχοθετήσεις που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ως προς την προσαρμογή τους στη αναδυόμενη οικονομική, τεχνολογική και αναπτυξιακή πραγματικότητα.
- Μεγαλύτερη έμφαση στην προώθηση έργων και επενδύσεων που συμβάλλουν στη σύζευξη του αγροτικού τομέα με τη βιομηχανία και τον τομέα ενέργειας.
- Ανάδειξη επενδυτικών προτεραιοτήτων για τη βιομηχανία μέσω και της υιοθέτησης και εφαρμογής Βιομηχανικής Πολιτικής με στόχους ευθυγραμμισμένους με εκείνους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έμφαση στην ποιότητα και την καινοτομία.
- Περαιτέρω ενίσχυση της χρηματοδότησης για έρευνα και στήριξη των επιχειρήσεων στο να αναπτύξουν καινοτόμα προϊόντα στη χώρα.
- Επανασχεδιασμός του εκπαιδευτικού συστήματος με μακροχρόνιο ορίζοντα και αναβάθμιση της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης στην κατεύθυνση σύνδεσης της με τις τεχνολογικές εξελίξεις.

- Βελτίωση του Ενεργειακού Σχεδιασμού με προσανατολισμό στην καθαρή και ανταγωνιστική ενέργεια, σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας, ισόρροπη περιβαλλοντική προστασία και ουσιαστική μείωση της παραγωγής αποβλήτων, μέσω της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης κάθε λογής υλικών (κυκλική οικονομία).
- Βελτίωση της Φορολογικής Διοίκησης και διαμόρφωση απλού και σταθερού φορολογικού συστήματος, ειδικότερα για την προσέλκυση επενδύσεων σε τομείς με οικονομίες κλίμακας και την αποτελεσματική αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, ώστε να διασφαλίζεται η αναλογικότητα και η ανταποδοτικότητα της φορολογίας.

Η ΟΚΕ επιπρόσθετα έχει επισημάνει σε πολλές γνωμοδοτήσεις της ότι αναγκαία και ικανή προϋπόθεση για την ανάπτυξη είναι η αποτελεσματική συνεργασία με το χρηματοπιστωτικό σύστημα, το οποίο διαθέτει το κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό, η σύνδεση των αναγκών των επιχειρήσεων με τα χρηματοδοτικά προϊόντα, αλλά και ο συμπληρωματικός ρόλος που καλείται να διαδραματίσει η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα και άλλοι σχετιζόμενοι εξειδικευμένοι χρηματοπιστωτικοί επενδυτικοί οργανισμοί (όπως η Παρευξείνια Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης). Η αποκατάσταση του αναπτυξιακού ρόλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος και η πλήρης αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και δημόσιων πηγών χρηματοδότησης για να διασφαλισθεί η ρευστότητα στην αγορά και να στηριχθεί η επιχειρηματικότητα και η ανάπτυξη είναι *sine qua non* προϋπόθεση για την επίτευξη του αναγκαίου κρίσιμου όγκου επενδυτικών ροών. Αναμφίβολα, προς αυτήν την κατεύθυνση πρέπει να επιδιωχθεί η σταδιακή απεμπλοκή των ελληνικών τραπεζών από το υψηλό φορτίο μη εξυπηρετούμενων δανείων, που κληροδότησε η δεκαετής οικονομική κρίση. Η υιοθέτηση ειδικών εργαλείων όπως οι μικροπιστώσεις και τα πράσινα ομόλογα δύναται να εξυπηρετήσουν εξειδικευμένους στόχους μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αλλά και μεγαλύτερων κοινοπρακτικών σχημάτων στον τομέα της ενέργειας.

Στο πεδίο ενίσχυσης της **εξωστρέφειας**, η ΟΚΕ προτείνει να συμπεριληφθεί στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης η αναβάθμιση του ρόλου της οικονομικής διπλωματίας σε διεθνές πολυμερές και διμερές επίπεδο, με έμφαση στην ανάπτυξη

οικονομικών σχέσεων με χώρες στις οποίες αναπτύσσονται νέες οικονομικές δυνάμεις και ανερχόμενες τάξεις, με προβολές αυξημένης κατανάλωσης.

Η οικονομική διπλωματία αφορά επίσης και στη διαμόρφωση τοπικών-κλαδικών δικτύων μεταξύ περιοχών, πληθυσμών με κοινό πολιτιστικό/ θρησκευτικό/ εκπαιδευτικό προφίλ και η προώθηση κοινών πολιτιστικών επενδυτικών δράσεων (ιστορία, τέχνες, κινηματογράφος, δημιουργική βιομηχανία κλπ).

Επιπλέον, η χώρα πρέπει να αξιοποιήσει το γεωστρατηγικό οικονομικό πλεονέκτημα που διαθέτει και να εμβαθύνει την οικονομική συνεργασία της με τα Δυτικά Βαλκάνια, να επιταχύνει τις διαδικασίες για τη δημιουργία κοινών ενεργειακών δικτύων με τις όμορες χώρες, αλλά και να αναπτύξει μια διακριτή πολιτική συνεργασίας (σε τομείς εμπορίου, θεσμικής ενδυνάμωσης, εκπαίδευσης, διαχείρισης μεταναστευτικών ροών κλπ) με τις χώρες της αναδυόμενης αφρικανικής ηπείρου όπου η χώρας μας διαθέτει ιστορικούς δεσμούς και σημαντικό κεφάλαιο συμπάθειας και εμπιστοσύνης, ασφαλώς στο πλαίσιο προώθησης της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ενσωμάτωση των περιοχών αυτών στο οικονομικό και κοινωνικό γίνεσθαι της Ευρώπης.

Στο πεδίο διαμόρφωσης κατάλληλων δράσεων για τον εκσυγχρονισμό της **κοινωνικής πολιτικής και του θεσμικού πλαισίου των εργασιακών σχέσεων**, και υπό το πρίσμα των νέων συνθηκών, η Ο.Κ.Ε επισημαίνει ότι απαιτείται:

- Συμπλήρωση του θεσμικού πλαισίου των νέων μορφών εργασίας, καθώς ενισχύονται οι τάσεις εξ αποστάσεως ή/και εκ περιτροπής εργασίας (platformeconomy), ενώ διαμορφώνονται νέοι όροι για την επονομαζόμενη οικονομία διαμοιρασμού. Τα εν λόγω φαινόμενα, δίχως τη ρυθμιστική παρέμβαση των ευρωπαϊκών και εθνικών θεσμών, θα τείνουν να δημιουργήσουν μεγαλύτερες ανισότητες και μεγαλύτερη συγκέντρωση πλούτου σε λιγότερες οικονομικές ομάδες.
- Διεύρυνση των προγραμμάτων υποστήριξης της υγείας και κοινωνικής πολιτικής για ευπαθείς κοινωνικά και οικονομικά ομάδες πληθυσμού με τη

συνεργασία των ΟΤΑ (βοήθεια στο σπίτι, διάθεση φαρμάκων, ψυχολογική υποστήριξη, ψηφιακή διευκόλυνση, τηλεϊατρική).

- Διαμόρφωση πολιτικών για την αντιμετώπιση του δημογραφικού και της πληθυσμιακής γήρανσης.
- Αναβάθμιση της λειτουργίας του κράτους πρόνοιας με στοχευμένες παρεμβάσεις που θα καλύπτουν τους πολίτες που έχουν πραγματική ανάγκη, διασφαλίζοντας την προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και την ουσιαστική στήριξη των ανέργων.
- Διαμόρφωση ενός εθνικού μόνιμου μηχανισμού ανταπόκρισης στις κρίσεις (φυσικές καταστροφές, υγειονομικές κρίσεις, περιβαλλοντικές).
- Δημιουργία σύγχρονου μηχανισμού υποστήριξης επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κρίση (έγκαιρη προειδοποίηση, διευκόλυνση μεταβίβασης κ.α.).

Τέλος, στο πεδίο της **θεσμικής αναμόρφωσης** και της αποτελεσματικότερης λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης και του κράτους δικαίου, η Ο.Κ.Ε επισημαίνει ότι θα πρέπει να προβλεφθούν άμεσες και έμμεσες δράσεις όσον αφορά:

- Τη θεσμοθέτηση Παρατηρητηρίου για την ανάπτυξη και τις επενδύσεις με στόχο τόσο την παρακολούθηση των εξελίξεων κατά το στάδιο του σχεδιασμού και κατά το στάδιο της υλοποίησης των προωθούμενων δράσεων, όσο και την ανάπτυξη προτάσεων / δράσεων κοινής αποδοχής μέσα από διαδικασίες συντεταγμένης διαβούλευσης με τους παραγωγικούς και κοινωνικούς φορείς. Το συγκεκριμένο Παρατηρητήριο δεν συνδέεται με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ), αλλά προτείνεται να αποτελεί τμήμα της διαδικασίας διαβούλευσης.
- Τη μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα (με υιοθέτηση καλών πρακτικών από άλλες χώρες), εκσυγχρονισμό των ψηφιακών συστημάτων της Δημόσιας Διοίκησης και μείωση της γραφειοκρατίας για την αποτελεσματική και διαφανέστερη λειτουργία του κράτους, την υποστήριξη του πολίτη και των επιχειρήσεων, και την προώθηση της υγιούς και κοινωνικά υπεύθυνης επιχειρηματικότητας.

- Την απλοποίηση της Νομοθεσίας και αντιμετώπιση της πολυνομίας και της κακής νομοθέτησης. Η ταχεία απονομή της Δικαιοσύνης και η εξωδικαστική επίλυση διαφορών δύνανται να διαμορφώσουν συνθήκες μείωσης του χρόνου απονομής, ώστε να υπάρχει διαφάνεια, να εξυπηρετούνται οι πολίτες και να διευκολύνονται οι επενδύσεις.
- Την αντιμετώπιση μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών πρακτικών στη λειτουργία των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών και την αναβάθμιση του ρόλου της Επιτροπής Ανταγωνισμού και των ινστιτούτων καταναλωτών για την επίλυση διαφορών και συγκρούσεων.

Τέλος, και όσον αφορά την υλοποίηση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική η πρόβλεψη συμμετοχής της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στις διαδικασίες διαβούλευσης για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει θεσμικά το σύνολο των παραγωγικών και κοινωνικών φορέων και η συνδιαμόρφωση κοινών προτάσεων και θέσεων θα συμβάλλει σημαντικά στη βέλτιστη κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων και τον σχεδιασμό επενδυτικών προγραμμάτων με κριτήρια βιωσιμότητας και ποιότητας.